

Î N C H E I E R E

21 martie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecători

Oleg Sternioală
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic

examinând chestiunea cu privire la admisibilitatea recursului declarat de
Ministerul Justiției,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată înaintată de
Ministerului Justiției al Republicii Moldova împotriva lui Constantin Gurschi, Mihail
Macari, Nicolae Gordilă, Tudor Popovici cu privire la încasarea în ordine de regres a
sumei,

împotriva deciziei din 11 iulie 2017 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La data de 03.02.2016, Statul Republica Moldova, prin intermediul Ministerului
Justiției al Republicii Moldova, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva
lui Constantin Gurschi, Mihail Macar, Nicolae Gordilă și Tudor Popovici privind
încasarea în ordine de regres a sumei de 65950,60 lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că la 09 iulie 2013, Curtea Europeană
Drepturilor Omului a pronunțat hotărârea în cauza Beșliu vs. Republica Moldova. În
speța respectivă, reclamantul s-a plâns în fața Curții Europene că drepturile sale
garantate de articolul 6 § 1 din Convenție au fost încălcate ca urmare a revizuirii unei
încheieri judecătorești irevocabile pronunțate în favoarea sa.

Reclamantul a declarat că, la data de 07 februarie 2007, Procuratura a pornit
urmărirea penală împotriva Svetlanei Beșliu pentru samovolnicie, iar la data de 25
aprilie 2007 procurorul în Procuraturii Centru, mun. Chișinău a emis o ordonanță de
neîncepere a urmăririi penale, pe motiv că faptele înscrinate reclamantei erau de
natură civilă și această ordonanță a fost confirmată și de procurorul superior.

Reclamantul a mai indicat că, partea civilă a contestat ordonanța de neîncepere
a urmăririi penale la judecătorul de instrucție și la 26 iunie 2009, prin încheierea
Judecătoriei Centru mun. Chișinău, a fost respinsă plângerea avocatului Victor
Vizitiu, în interesele lui Gaibu Nicolae Mina privind declararea nulității ordonanței
din 25 aprilie 2008 privind neînceperea urmăririi penale în privința Svetlanei Beșliu,
încheierea fiind irevocabilă și nesusceptibilă a fi atacată.

Reclamantul a afirmat că, la 17 august 2009, Gaibu Nicolae a depus un recurs în anulare împotriva încheierii din 26 iunie 2009 și a cerut casarea acesteia, iar la 26 ianuarie 2010, prin decizia Curții Supreme de Justiție a fost admis recursul în anulare declarat de avocatul Victor Vizitiu, în interesele petiționarului Nicolae Gaibu, a fost casată încheierea judecătorului de instrucție a Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 26 iunie 2009, fiind dispusă rejudecarea plîngerii înaintate de Nicolae Gaibu. Cererea în fața Curții a fost depusă pe 18 mai 2010, iar Svetlanei Beșliu i s-a acordat suma de 2 000 euro cu titlu de prejudiciu moral și 1787,50 euro pentru costuri și cheltuieli.

Reclamantul a relatat că, circumstanțele sus indicate demonstrează cert întrunirea condițiilor legale de răspundere materială a pârâților în ordine de regres și anume: a) existența faptului prejudiciului cauzat statului (suma de 65950,60 lei achitată din bugetul de stat); b) vinovăția pârâților este constatată în hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului la cererea nr. 28178/10 din 09 iulie 2013 privind anularea unei încheieri irevocabile favorabile Svetlanei Beșliu; c) legătura causală dintre fapta ilicită (omisiunea pârâților de a motiva admiterea recursului extraordinar, fapt ce a adus la înaintarea plîngerii la Curtea Europeană și constatarea violării Convenției de către Republica Moldova la 09 iulie 2013) și prejudiciul cauzat (suma de 65950,60 lei achitată din bugetul de stat cu titlu de prejudiciu).

Reclamantul a declarat că, Svetlana Beșliu a dispus de o încheiere irevocabilă pronunțată în favoarea sa, la 26 iunie 2009, care a fost anulată prin admiterea unui recurs extraordinar, depus de partea civilă.

Reclamantul a mai specificat că, nici o explicație nu a fost dată de către magistrații Curții Supreme de Justiție, care nu au făcut decât să reevalueze constatările făcute de judecătorul primei instanțe și în aceste circumstanțe, CtEDO a considerat că procedura recursului în anulare în cauză a fost într-adevăr un „recurs deghizat”, scopul căruia era să obțină o nouă reexaminare a cauzei, decât o procedură de revizuire prevăzută de dispozițiile relevante ale Codului de Procedură Penală.

Reclamantul a menționat că, Curtea Europeană a considerat că procedura în anulare a fost utilizată de către Curtea Supremă de Justiție într-o manieră incompatibilă cu principiul securității raporturilor juridice și drept urmare a constatat încălcarea drepturilor prevăzute la articolul 6 § 1 din Convenție, pe motivul anulării încheierii din 26 iunie 2009, pronunțată în favoarea Svetlanei Beșliu.

Conform art. 1414 alin. (1) Cod civil al RM, dacă dauna a fost cauzată în comun de mai multe persoane, acestea poartă răspundere solidară. În corespundere cu dispozițiile art. 27 alin. (1) și (2) al Legii nr. 151 din 30 iulie 2015 cu privire la agentul guvernamental, statul are dreptul de regres împotriva persoanelor ale căror acțiuni sau inacțiuni au determinat ori au contribuit semnificativ la încălcarea prevederilor Convenției care a fost constatată printr-o hotărâre sau a impus soluționarea amiabilă a cauzei aflate pe rolul Curții Europene ori formularea declarații unilaterale. Sumele stabilite prin hotărârea sau decizia Curții Europene, prin acordul de soluționare amiabilă a cauzei aflate pe rolul Curții Europene sau prin declarația unilaterală se restituie în baza unei hotărâri judecătorești, proporțional vinovăției stabilite.

Reclamantul a menționat că, rezultând din prevederile art. 27 alin. (1) și (2) al Legii nr. 151 din iulie 2015 cu privire la agentul guvernamental, Ministerul Justiției este obligat să intenteze acțiune în regres, dacă se întrunesc condițiile stabilite prin lege, în termen 5 ani din ziua achitării sumelor stabilite prin hotărârea sau decizia Curții Europene, prin acordul de soluționare pe cale amiabilă. Astfel a specificat că,

Legea cu privire la agentul guvernamental, are drept scop asigurarea respectării Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Republica Moldova. Or, din prevederile Constituției Republicii Moldova (art.4 alin. 2) precum și din hotărârea Curții Constituționale nr. 55 din 14 t'mbrie 1999 privind interpretarea unor prevederi ale art. 4 din Constituția Republicii Moldova rezultă că CEDO constituie o parte integrantă a sistemului legal intern și respectiv urmează a fi aplicată direct ca oricare altă lege a Republicii Moldova, cu deosebirea că CEDO are prioritate față de restul legilor interne care îi contravin.

În drept reclamantul și-a întemeiat acțiunea pe prevederile art. art. 1398, 1414, 1415 Cod civil, prevederilor Legii nr. 151 din 30.07.2015 cu privire la agentul guvernamental.

Prin încheierea din 27 octombrie 2016 a Judecătorei Botanica mun. Chișinău a fost respins demersul Ministerului Justiției al Republicii Moldova privind primirea în aceeași procedură a pretenției privind constatarea neglijenței grave în acțiunile magistraților Constantin Gurschi, Mihail Macar, Nicolae Gordilă și Tudor Popovici manifestată prin încălcarea principiului securității raporturilor juridice care a determinat încălcarea prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale în cauza Beșliu contra Republicii Moldova (cererea nr. 28178/10) cu pretenția de bază; a fost restituită cererea de concretizare și completare a acțiunii a Ministerului Justiției împotriva lui Constantin Gurschi, Mihail Macar, Nicolae Gordilă și Tudor Popovici în partea privind primirea în aceeași procedură a pretenției privind constatarea neglijenței grave în acțiunile magistraților Constantin Gurschi, Mihail Macar, Nicolae Gordilă și Tudor Popovici manifestată prin încălcarea principiului securității raporturilor juridice care a determinat încălcarea prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale în cauza Beșliu contra Republicii Moldova (cererea nr. 28178/10) pe motiv că nu urmează a fi examinată în ordinea procedurii civile.

Prin hotărârea din 07 martie 2017 a Judecătorei Chișinău sediul Central a fost respinsă acțiunea înaintată de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva lui Constantin Gurschi, Nicolae Gordilă și Tudor Popovici privind încasarea în ordine de regres a sumei de 65950,60 lei, ca fiind neîntemeiată.

Prin decizia din 11 iulie 2017 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul depus de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și a fost menținută hotărârea din 07 martie 2017 a Judecătorei Chișinău sediul Central.

La 25 septembrie 2017 Ministerul Justiției al Republicii Moldova a declarat recurs împotriva deciziei din 11 iulie 2017 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea hotărârilor judecătorești, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii inițiale și a cererii de concretizare și completare a acesteia.

În motivarea recursului Ministerul Justiției al Republicii Moldova a invocat că, decizia contestată este neîntemeiată, ilegală și pasibilă de a fi casată, deoarece au fost aplicate eronat normele de drept material și procedural de către instanța de apel au fost apreciate arbitrar probele anexate la dosar.

Concluzia instanțelor de judecată precum că răspunderea judecătorilor nu poate rezulta doar din constatările Curții Europene prin care se atestă o încălcare a Convenției este nejustificată.

Conform art. 434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 11 iulie 2017. Recursul declarat la data de 25 septembrie 2017 se consideră a fi în termen, întrucât recurentul a recepționat decizia instanței de apel la 06 septembrie 2017, drept dovadă servind aplicarea ștampilei Ministerului Justiției al Republicii Moldova pe scrisoarea de însoțire a instanței de apel expediată în adresa recurentului.

Examinând temeiurile recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin.(4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursurile declarate nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova împotriva deciziei din 11 iulie 2017 a Curții de Apel Chișinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecători

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic